

Невід'ємне право кожної людини на життя є загально визнаним суб'єктивним правом, закріпленим в усіх міжнародних правових актах.

Проголошення цієї норми-принципу в Конституції України — матеріалізація однієї з гуманістичних засад. Адже людина є найбільшою соціальною цінністю.

Тому всебічна охорона її життя — один з основних обов'язків держави.

ДЕРЖАВА НА ЗАХИСТІ ЖИТТЯ І ГІДНОСТІ ЛЮДИНИ

Держава повинна вживати ефективних заходів щодо боротьби зі злочинністю, максимально сприяти розвитку медичної допомоги, забезпечувати послідовне покращення умов життя людей, особливо неповнолітніх, інвалідів, осіб похилого віку.

У ст. 27 Конституції України зазначено, що «ніхто не може бути свавільно позбавлений життя». Водночас Конституція надає кожній людині право захищати себе та інших від протиправних дій і посягань будь-кого.

На варті життя стоять такі державні установи: служба надзвичайних ситуацій, пожежна охорона, швидка (невідкладна) медична допомога, автоінспекція, міліція, служба газу, санітарно-епідеміологічна служба, соціальна служба, екологічна інспекція.

БЕЗПЕЧНА ТА РОЗУМНА
ШКОЛА

СЛУЖБА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Центральним органом виконавчої влади, що опікується попередженням надзвичайних ситуацій і ліквідацією їхніх наслідків, є Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи.

Міністерство має у своєму підпорядкуванні спеціальні війська, які виконують завдання щодо захисту населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, воєнних дій, а також проводять рятувальні та інші невідкладні роботи.

Для виконання специфічних робіт, пов'язаних із радіаційною та хімічною небезпекою, значними руйнуваннями внаслідок землетрусу, аварійними ситуаціями на нафтодобувних промислах, створені спеціальні формування.

Для надання медичної допомоги населенню, охорони громадського порядку в осередках ураження та лиха, боротьби з пожежами, здійснення лабораторного контролю за станом навколишнього природного середовища, матеріально-технічного та інженерного забезпечення заходів цивільної оборони залучаються відповідні міністерства й інші органи державної виконавчої влади.

Перелік міністерств, обсяг покладених на них завдань і порядок залучення їх до дій у надзвичайних ситуаціях визначає Кабінет Міністрів України.

ПОЖЕЖНА ОХОРОНА

Пожежна охорона — організація, що бореться з пожежами.

Найважливішими завданнями пожежної охорони є пожежна профілактика, що полягає у попередженні займань, обмеженні зони поширення виниклих пожеж, створення умов для евакуації людей із будинків, які спалахнули. В основу цієї

профілактики покладено систему державних стандартів, правил і норм пожежної безпеки при проектуванні, будівництві та експлуатації підприємств, навчальних закладів, адміністративних і житлових будинків тощо.

Важливою частиною профілактичної діяльності є роз'яснювальна робота серед населення, спрямована на виконання правил пожежної безпеки, на ознайомлення з найпростішими прийомами гасіння пожеж, із заходами особистої безпеки при пожежі. Пожежна охорона має централізовану диспетчерську службу та єдиний телефонний індекс для виклику — «101».

Поряд із професійними пожежними частинами пожежну охорону забезпечують добровільні пожежні дружини, у сільській місцевості — пожежно-вартова охорона, яка необхідна, наприклад, під час жнив.

ШВИДКА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Швидка (невідкладна) медична допомога — служба в системі охорони здоров'я, що надає екстрену медичну допомогу при нещасних випадках (пораненнях, переломах, опіках, отруєннях, ураженнях електричним струмом тощо) і загрозливих для життя станах (втрата свідомості, серцеві болі тощо) в будь-який час доби.

Швидку медичну допомогу надають на місці подій (на вулиці, вдома, на роботі), під час транспортування до лікарні. Швидка медична допомога має централізовану диспетчерську службу та єдиний телефонний індекс для виклику — «103». Машини «швидкої» радіофіковані, забезпечені двобічним телефонним зв'язком, оснащені апаратами для наркозу і штучного дихання, кисневими інгаляторами, портативними електрокардіографами тощо.

У містах і великих сільських районних центрах створено спеціалізовані бригади швидкої медичної допомоги: реанімаційні, кардіологічні, неврологічні, токсикологічні, педіатричні тощо.

Швидка допомога надає екстрену медичну допомогу, але не проводить систематичного лікування хворих, не має права видавати довідок про непрацездатність, судово-медичних, експертних та інших висновків.

АВТОІНСПЕКЦІЯ

Державна автомобільна інспекція (ДАІ) є підрозділом міліції. Вона регулює рух транспорту й пішоходів на вулицях і дорогах, виявляє та усуває порушення правил дорожнього руху, контролює стан автомобільних доріг і вулиць, наглядає за технічним станом автотранспортних засобів, веде облік дорожньо-транспортних пригод, здійснює розшук викрадених автомашин тощо.

ПОЛІЦІЯ

Національна поліція в Україні є державним озброєним органом виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства та держави від протиправних посягань.

Найважливішими завданнями міліції є:

- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод, законних інтересів;
- попередження злочинів, правопорушень і їхнє усунення;
- охорона і забезпечення громадського порядку;
- виявлення та розкриття злочинів, розшук осіб, які їх скоїли;
- підтримання безпеки дорожнього руху;
- захист власності від злочинних посягань;
- виконання кримінальних покарань та адміністративних стягнень;
- участь у наданні соціальної і правової допомоги громадянам, сприяння в рамках своєї компетентності державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Складається з таких підрозділів:

- кримінальна міліція;
- міліція громадської безпеки;
- транспортна міліція;
- державна автомобільна інспекція;
- міліція охорони;
- спеціальна міліція.

Кримінальна міліція — веде боротьбу з кримінальною злочинністю, до її

компетенції входять оперативно-розшукові заходи і слідчі дії.

Міліція громадської безпеки — її основу складає служба охорони порядку, в яку включені:

- патрульно-постова служба — забезпечує охорону громадського порядку на вулицях та інших громадських місцях;
- паспортна система — підтримує порядок реєстрації громадян за місцем проживання, виписки, облік і регулювання пересування громадян по території України для охорони громадського порядку;
- дозвільна система — наглядає за виробництвом, придбанням, зберіганням, використанням зброї, боєприпасів, вибухових і радіоактивних речовин, сильнодіючих отруйних речовин тощо.

Транспортна міліція — забезпечує охорону громадського порядку і вантажів, які перевозять на залізничному, водному (річковому, морському) і повітряному транспорті.

Міліція охорони — забезпечує охорону на договірних засадах майна громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, громадських об'єднань, а також майна іноземних громадян, юридичних осіб і осіб без громадянства.

Спеціальна міліція — забезпечує охорону громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення, або постраждалих від стихійних лих, екологічного забруднення, катастроф.

СЛУЖБА ГАЗУ

У зв'язку зі значним використанням природних і розріджених газів населенням та промисловістю створено службу газу.

Вона здійснює нагляд за правильністю експлуатації газових приладів і газового устаткування, виконує ремонтні та аварійні роботи на газових магістралях. Служба газу має спеціальну техніку і контрольну апаратуру. Телефон — «104».

САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СЛУЖБА

Санітарно-епідеміологічна служба (СЕС) — система державних установ, яка здійснює санітарний огляд, а також розробку та проведення санітарно-гігієнічних і протиепідеміологічних заходів у країні.

Основна функція санітарно-епідеміологічної служби — проведення поточного і запобіжного державного санітарного нагляду, в порядку якого органи та установи СЕС контролюють здійснення загальнодержавних заходів, спрямованих на запобігання і ліквідацію забруднення навколишнього середовища і побуту населення, а також здійснення міністерствами, державними відомствами, підприємствами, установами, організаціями та окремими громадянами санітарно-гігієнічних і санітарно-епідеміологічних норм і правил.

СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА

Соціальна служба — це організація, що надає різноманітну допомогу інвалідам, пенсіонерам, самотнім і малозабезпеченим людям.

Школярі можуть допомагати працівникам служби в їхній гуманній справі.

ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ

Створена для нагляду за правильним і раціональним використанням природних ресурсів організаціями, підприємствами, установами і громадянами.

Співробітники екологічної інспекції стежать за дотриманням названими вище суб'єктами природоохоронних заходів, ведуть профілактичну і роз'яснювальну роботу щодо попередження порушень чинного екологічного законодавства.